

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0520010 Håltå*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0520010 Hålda

Kommun: Kungälv

Områdets totala areal: 38,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-04-27

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-20

Markägarförhållanden:

Staten, genom Statens Naturvårdsverk.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1995-12-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

6410 - Fuktängar

9010 - Taiga

9070 - Trädklädd betesmark

9110 - Näringsfattig bokskog

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Hålda är de prioriterade bevarandevärdena bevarandet av den trädklädda betesmarken samt bokskogen och ekskogarna. Skogarna ska präglas av naturlig dynamik och påverkas endast genom den skötsel som anges i skötselplanen för naturreservatet Hålda.

Motivering: Det variationsrika landskapet med bokskog, ekskog, fuktiga ängar, betesmarker och hållmarker har höga biologiska värden.

Prioriterade åtgärder: Inträngande gran lövskogsbestånden bör hållas efter och gallras bort. Den trädbevuxna betesmarken med hållmarker och tallskog samt de öppna gräsmarkerna i norr bör hävdas genom bete eller slåtter.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Håлта ligger utmed Marstrandsvägen i Kungälv kommun och omfattar hela naturreservatet Håлта. Håлта naturreservat bildades med syfte att bevara ett biologiskt värdefullt område med varierande vegetationstyper och en vacker landskapsbild. Särskild uppmärksamhet ska ägnas lövskogen och dess flora samt hävd av betesmarken. Ytterligare ett syfte med reservatsbildningen är att värna om områdets betydelse för friluftsliv och möjliggöra ett ökat utnyttjande för rekreation. Området är lättillgängligt, ger goda förutsättningar för naturupplevelser och från de högsta punkterna har besökaren en vidsträckt utsikt. Flera kulturminnesmärken finns i området. En hållkista och trolig bosättning från stenåldern, två stensättningar och en rest från järnåldern samt ett röse från bronsåldern, det sistnämnda beläget vid områdets högsta punkt.

I norr intill Marstrandsvägen finns vackra betade ekhagar på två mindre höjdparter samt öppna betesmarker mellan dessa. Ekarna, som är grova till mycket grova, har en tämligen rik påväxt av epifyter.

I nordväst ingår en bit våtmark, den nordöstra delen av Hålte mosse. Vid denna växer björk och ett mindre bestånd av al. Från våtmarken rinner en bäck rakt österut, kantad av björk och al tills den når de öppna betesmarkerna. Bäckens skiljer hagmarkerna från ett olikåldrigt bokbestånd. Bokskogen, som troligen är spontant uppkommen, sträcker sig upp i en nordsluttning och utgör ett karakteristiskt inslag i landskapsbildningen.

Områdets centrala delar består av ett större hållmarksområde med varierande inslag av tall. Den södra och sydvästra sidan av detta höjdområde utgörs av hedekskog, liksom områdets allra östligaste delar. Det mesta av granbestånden (bland annat ett ca 30-årigt planterat granbestånd) inom Natura 2000-området har nu enligt skötselplanen avverkats, detta gjordes under våren 2018.

Odlingsmarkerna söder om naturreservatet fram till Vävrabäcken har hamnat inom Natura 2000-området men innehåller inga Natura 2000-habitat.

Utvecklingsmark: Inom området finns också skogsområden med blandskog, ädellövskog och barrskog som bedömts vara utvecklingsmark. Den ädellövskog som ligger intill bokskogen (0,73 ha) bör utvecklas till näringsfattig bokskog (9110), medan ädellövskog och blandskog som ligger nära ekskogen i söder (4,25 ha) bör utvecklas mot näringsfattig ekskog (9190). Det finns även höjdområden med tallskog (6,92 ha) som bör utvecklas mot taiga (9010). Den sammanlagda arealen utvecklingsmark är 11,9 hektar.

Vad kan påverka negativt

Följande är exempel på sådant som kan påverka områdets naturvärden negativt.

- En breddning av väg 168.
- Bristande hävd eller för svagt betestryck med igenväxning som följd i de hävdgynnade naturtyperna.
- Sjukdomar som drabbar ek- eller bokbestånden.

Potentiella hot som är reglerade i naturreservatsföreskrifterna:

- Nybyggnation
- Avverkning av träd annat än i enlighet med skötselplan
- Schaktning, fyllning, tippning, sprängning eller liknande åtgärder
- Framdragande av ledningar såväl i luft som i jord
- Anordnande av upplag
- Anläggande av nya vägar
- Användande av kemiska bekämpningsmedel

Se även negativ påverkan under respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap. 28a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Hela området är skyddat som naturreservat (Hålda).

Skötsel:

- Skötsel enligt naturreservatets skötselplan (skötselplanen revideras under 2018).
- Då ekbeståndet är relativt likåldrigt (ca 150 år) är det viktigt att säkra återväxten.

Se även bevarandeåtgärder under respektive naturtyp och art.

Bevarandetillstånd

All skog är fältinventerad. Delområdet med näringsfattig ekskog, 9190, längs den östra och södra sidan av Natura 2000-området har bedömts ha gynnsamt bevarandetillstånd (fullgod naturtyp). De övriga skogsområdena med näringsfattig bok- eller ekskog samt taiga (9190, 9110 och 9010) har bedömts ha icke-gynnsamt tillstånd. Bestånden saknar vissa strukturer för att nå upp till naturskogskaraktär. Om bestånden tillåts utvecklas fritt med vissa skötselinsatser som t.ex. borttagande av gran i lövskogsområdena, kommer de att på sikt uppnå naturskogskaraktär och därmed gynnsamt tillstånd.

Gräsmarkerna (6230 och 6410) samt den trädklädda betesmarken (9070) inventerades under ängs- och betesmarksinventeringen och även under Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarksområden i skyddade områden 2011. Hävden ansågs 2011 svag till god hävd och bevarandetillståndet bedömdes gynnsamt.

Se även under respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målandikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målandikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,24 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Hålda finns två mindre delområden med stagg-gräsmarker i den norra delen. Marken betas årligen av nötkreatur. Hävden är svag till fläckvis god. Under Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarksområden i skyddade områden 2011 återfanns följande typiska arter i de två delområdena: grönvit nattviol, liten blåklocka, nattviol, revfibbla, stagg, ängsskallra, ängsvädd. (Gräsmarksuppföljningens resultat indikerar att naturtypen har förhållandevis få typiska arter).

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen på torra - friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Stagg-gräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är: blåsuga, slåttergubbe, kattfot, ormrot, granspira, knägräs, pillerstarr, brunfläckig pärlemorfjäril, smultronvisslare, vitfläckig guldvinge m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen stagg-gräsmarker ska vara minst 0,24 hektar öppen gräsmark.

Regelbunden hävd med bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området.

Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive indirekt näringstillförsel genom tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Stagg-gräsmarkerna ska vara öppna och krontäckningen liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska vara tämligen allmänt förekommande och förnygra sig.

Negativ påverkan

- Utebliven eller olämplig skötsel på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.
- Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Insådd av för naturtypen främmande arter.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.

- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.

Se även beskrivning av hotbild på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt naturreservatets skötselplan.
- Hävd med bete eller slåtter bör fortgå. Betestrycket/hävden bör öka för att bättre gynna och sprida den hävdgynnade floran inom området.
- Återkommande inventering/uppföljning av naturtypens bevarandetillstånd bör göras.
- Alla eventuella diken med en avvattnade effekt ska vara igenlagda senast år 2030, med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Stagg-gräsmarken har gynnsamt bevarandetillstånd.

6410 - Fuktängar

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,33 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Hålda finner man två delområden med 6410 i områdets norra del, inte långt från Marstrandsvägen. Habitatet ansluter till 6230 artrika stagg-gräsmarker. Två undertyper av naturtypen finns, den som förekommer i Hålda är den variant som finns på surare jordar, ibland torvrika med blååtätel, tåg- och starrarter. Fuktängen betas årligen av nötkreatur. Hävden är svag till fläckvis god. Under Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarksområden i skyddade områden 2011 återfanns följande typiska arter: blodrot, gökblomster, hirsstarr, kärrsälting, stagg, stjärnstarr, ängsskallra och ängsvädd. (Gräsmarksuppföljningen 2011 indikerar att det östra delområdet med 6410 har relativt många typiska arter medan det västra har få).

Generell beskrivning av naturtypen: Hävdpräglade fuktängar med blååtätel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika, här ingår bl.a. "kalkfuktängen"; och b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blååtätel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter, exempel:

6410 a: Hårstarr, ängsstarr, stor ögontröst, vildlin, tätört m fl.

6410 b: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

Gemensamma: Ormrot, darrgräs, slätterblomma, gulärta, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Fuktängar (6410) ska vara minst 0,33 hektar.

Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med vall, ska förekomma. Förekomsten av örtartade igenväxningsarter som t.ex. älgört och hundäxing eller vedartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Typiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt. De typiska och karaktäristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska förny sig.

Negativ påverkan

- Den fuktiga marken gör att grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.
- Utebliven eller olämplig skötsel på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.

- Den fuktiga marken gör att grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.
- Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Spridning av gödsel påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Insådd av för naturtypen främmande arter.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och ska därför bara användas vid behov.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.

Se även beskrivning av hotbild på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt naturreservatets skötselplan.
- Hävd med bete eller slåtter bör fortgå. Betestrycket/hävden bör öka för att bättre gynna och sprida den hävdgynnade floran inom området.
- Återkommande inventering/uppföljning av naturtypens bevarandetillstånd bör göras.
- Alla eventuella diken med en avvattnade effekt ska vara igenlagda senast år 2030, med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Det östra delområdet har gynnsamt bevarandetillstånd medan det västra har icke gynnsamt bevarandetillstånd. Det västra delområdet saknar tillräcklig mängd typiska arter (enl. betesmarksuppföljningen 2011). Viktiga strukturer som tillräcklig markfuktighet, bete, öppen miljö samt naturlig hydrologi finns i båda delområdena. Sammanvägd bedömning av naturtypens bevarandetillstånd i Natura 2000-området bedöms vara gynnsamt.

9010 - Taiga

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,09 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Hålda finns två mindre områden med åldrig tall som i basinventeringen angetts vara västlig taiga. Områdena ligger i den sydöstra delen och omges av blandskog och ädellövskog samt bokskog. Förekomsten bidrar till den variationsrikedom av naturtyper som är utmärkande för Natura 2000-området och naturreservatet Hålda. Naturtypen är i Hålda tämligen isolerad och har liten möjlighet till spridning då området domineras av lövskogar. Det finns dock två större och ett mindre höjdområde norr och väster om de två taigaområden, som är bevuxna med tallskog respektive lövblandad barrskog. Dessa barrskogsområden utgör utvecklingsmark med utvecklingsmålet taiga.

Utvecklingsmark: Arealen barrskog som med tiden och med i huvudsak fri utveckling kan uppnå fullgod taiga (9010) är 6,92 hektar. Se även beskrivning på områdesnivå.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på torr-blöt och näringsfattig - näringsrik mark i boreal-boreonemoral zon. Trädskiktet är normal mellan 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Inslag av andra trädslag kan finnas liksom även brandfält och stormfällningar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog och den ska befinna sig i ett sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är: linnea, mattlumner, plattlumner, knärot, ögonpyrola, grönpyrola, tallört, vedrappmossa, blåmossa, platt fjädermossa, skogshakmossa, garnlav, kattfotslav, läderlappslav, sotlav, skinnlav, lunglav, kandelabersvamp, rosenticka, koralltaggsvamp, ullticka, tallticka, rynkskinn med flera.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Taiga (9010) ska vara minst 1,09 ha.

Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. svamp- och insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Tall och gran ska dominera skogen. Det ska finnas gammal tall och gran och förnygring av nya tallar och granar som efterträdare till de gamla träden. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan.

Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd (enstaka förekomst); levande träd med döda träddeklar (tämligen allmänt förekommande); liggande död ved och stubbar (liten förekomst); stående döda eller döende träd (liten förekomst). För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Typiska arter av kärleväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar, skalbaggar ska förekomma ska ha enstaka förekomster och inte minska.

Negativ påverkan

- Avverkningar både i och i anslutning till objektet.
- Transporter.
- Markberedning, dikning och annat som påverkar hydrologin.
- Konkurrens från främmande trädslag.
- Läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar som kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar.
- Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen bland epifyter och i fältskiktet.
- Exploatering för samhällsbyggande i olika former.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

- De två små områdena med taiga ska skötas enligt naturreservatets skötselplan.
- I områdena med taiga bör äldre skyddsvärda barrträd, framförallt tall, bevaras och skogspartierna med taiga lämnas till fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har icke gynnsamt bevarandetillstånd.

Beståndet saknar vissa strukturer för att nå upp till naturskogskaraktär. Om beståndet tillåts utvecklas fritt kommer det att på sikt uppnå naturskogskaraktär och därmed gynnsamt tillstånd.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 2,69 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 2,8 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Hålda består den västligaste delen av hållmarker och tallskog medan den östligare delen är bevuxen med mestadels gamla och tämligen grova ekar, även här förekommer hållar. I de södra delarna ökar inslaget av bok och flera av dem är relativt grova. Markerna sluttar ner mot ett vattendrag som rinner i väst-östlig riktning. I det västra delområdet sydöstra hörn finns den grövsta eken i området med en omkrets av ca 415 cm. I området har noterats förekomst av den rödlistade bokkantlaven (*Lecanora glabrata*) (NT).

De trädklädda betesmarkerna hävdas årligen genom bete av nötkreatur. Hävden är svag till fläckvis god. Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarksområden i skyddade områden 2011, indikerade att det östra delområdet med 9070 hade relativt få typiska arter medan det västra hade få. Övriga gräsmarksarter var relativt vanliga i det östra delområdet medan de var få i det västra. Under gräsmarksuppföljningen återfanns följande typiska arter: gökärt och ängsvädd. Området har dock de för naturtypen värdefulla strukturerna såsom solbelysta, äldre hagmarksträd samt årligt bete.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik fastmark. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen har lång hävdkontinuitet och lång trädkontinuitet och inslag av gamla träd. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värdknutna till beteshävd finns. Artsammansättningen varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Karaktärsarter är bland andra rödven, pillerstarr, smultron, knippfryle, teveronika, almlav, kyrkogårdslav, skägglav.

Exempel på typiska arter är blåsuga, ormrot, liten blåklocka, gökärt, stagg, guldpuddrad spiklav, sotlav, läderlappslav, gulvit blekspik, skogsnätfjäril, ängsblåvinge, allmän bastardsvärmare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, näringstillförsel, bruten kontinuitet i trädskiktet. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Trädklädda betesmark (9070) ska vara minst 2,8 ha.

Årligt bete ska påverka naturtypens dynamik och struktur och ädellövträd ska prägla betesmarken. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området. Det ska finnas gamla träd och förnygring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek (rikligt förekommande); hassel (tämligen allmänt förekommande). Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter men framförallt med hassel. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta

överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande trädarter ska inte finnas i området. Följande strukturer/substrat ska förekomma: gamla träd (måttligt förekommande); död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (rikligt förekommande) samt träd med hackspettsbohål och gamla hävdpräglade träd (enstaka). Typiska arter ska ha tämligen allmän förekomst och inte minska.

Negativ påverkan

- Utebliven eller felaktig skötsel på grund av bl.a. ändrad markanvändning.
- Otillräcklig hävd på grund av färre antal betesdjur, utebliven röjning av igenväxningsvegetation vilket leder till utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd missgynnar organismer som är beroende av dessa strukturer.
- Olika trädskjukdomar.
- Bristande träd- och buskföryngring hotar på sikt kontinuiteten av dessa strukturer i naturtypen.
- Ökat graninslag
- Gödning samt läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker med eutrofiering och utarmning av floran som följd.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Luftföroreningar främst från bilavgaser från angränsande större vägar kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar som är knutna till gamla grova ekar.
- Exploatering för samhällsbyggande av olika former, exempelvis dikning, byggnationer, täktverksamhet.

Skogsbruk i eller i anslutning till objektet:

- avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- markberedning och plantering.
- virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden samt leda till förändrad hydrologi.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt skötselplan.
- Hävd med bete eller slåtter bör fortgå. Betestrycket/hävden bör öka för att bättre gynna och sprida den hävdgynnade floran inom området.
- Återväxten av ek ska säkras.
- Återkommande inventering/uppföljning av naturtypens bevarandetillstånd bör göras.
- Alla eventuella diken med en avvattnade effekt ska vara igenlagda senast år 2030, med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms befinna sig i gynnsamt bevarandetillstånd.

9110 - Näringsfattig bokskog

Areal: 5,76 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 3,17 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Hålda finns habitatet i en nordvästlig sluttning och i ett smalt stråk som sträcker sig något österut. Bokskogen utgör idag naturskog med endast lite yttre påverkan. Skogen är väl sluten och enskiktad, träden är mellan 76 - 125 år gamla och där finns även enstaka gamla träd och hålträd. Ärgmossor (*Zygodon* spp) och ulotor (*Ulota* spp) förekommer. Mängden död ved är måttlig. Ekar och enstaka exemplar av idegran förekommer. Stigar som används av friluftslivet sträcker sig genom området.

Utvecklingsmark: I Natura 2000-området finns ädellövskog strax väster om bokskogen som på sikt också kan utvecklas mot näringsfattig bokskog. Arealen ädellövskog med utvecklingsmålet näringsfattig bokskog (9110) är 0,73 hektar. Se även beskrivning på områdesnivå.

Generell beskrivning av naturtypen: Bokskog på sur podsolerad jord som är torr till frisk. Trädskiktets kronräkningsgrad är mellan 30 - 100% och bok utgör minst 50%. Inslag av andra trädslag kan förekomma. Skogen ska vara eller i nära framtid kunna bli naturskog och vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen ska finnas. Fältskiktet saknas helt eller är glest med kruståtel, vitfryle, örnbräken och blåbär. Skogen har ofta ett mäktigt förnalager av ofullständigt nedbrutna boklöv. En väl utvecklad och artrik epifytflora av främst lavar kan förekomma. Typiska arter: fällmossa, gullockmossa, platt fjädermossa, lunglav, bokkantlav, skriftklotterlav, havstulpanlav m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig bokskog (9110) ska vara minst 3,17 ha.

Småskaliga naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Hydrologin och näringsstatusen i marken ska vara naturlig och ostörd. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: bok (allmänriklig); ek (enstaka); samt enstaka andra arter. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd med grov bark med skador håligheter och mulm (enstaka), liggande död ved och stubbar (tämligen allmänt), stående döda eller döende träd (enstaka), död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (allmäntrikligt), träd med hackspettsbohål (enstaka). Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas dominera i botten-, fält- eller buskskiktet. För naturtypen främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: lavar och mossor (tämligen allmän förekomst). De typiska arterna ska inte minska.

Negativ påverkan

- Markberedning, dikning och annat som påverkar hydrologin.
- Konkurrens från gran eller andra främmande trädslag.
- Exploatering för samhällsbyggande av olika former.
- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar som är knuten till gamla och senvuxna bokar. Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i både fältskikt och trädskikt.

Skogsbruk i eller i anslutning till objektet:

- avverkning, produktionshöjande åtgärder, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- markberedning och plantering.
- virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden samt leda till förändrad hydrologi.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt skötselplanen för naturreservatet.
- Röjning av gran och främmande trädslag bör göras vid behov.
- Vidkroniga träd som tidigare stått öppet kan behöva röjas fram försiktigt.
- Bete är önskvärt, men inte nödvändigt för att bevara naturtypen i gynnsamt bevarandetillstånd.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är icke gynnsamt (enligt basinventeringen).

Beståndet kan sakna vissa strukturer för att nå upp till naturskogskaraktär. Om beståndet tillåts utvecklas fritt kommer det att på sikt uppnå naturskogskaraktär och därmed gynnsamt tillstånd.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 10,75 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 6,97 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Hålda finns två delområden med näringsfattig ekskog, i den sydvästra delen och längs de östra och södra kanterna i långsmala bälten. I sydost är terrängen ganska brant, sluttningarna är bevuxna med glesare ekskog. I det västra delområdet är träden mellan 76 - 125 år gamla, enstaka träd är gamla och grova, mängden död ved liten. Förekomst av arterna porellor (*Porella* spp), fällmossa (*Antirichia curtipendula*), guldlockmossa (*Homalothecium sericeum*) och klippfrullania (*Frullania tamarisci*). I det östra och södra delområdet är skogen tvåskiktad och träden är mellan 126 - 175 år gamla. I buskskiktet finns brakved och rönn, i norr även hassel. Mängden död ved är måttlig. Här förekommer bland annat arterna fällmossa, guldlockmossa, blåmossa (*Leucobryum glaucum*), krusig ulota (*Ulota crispa*), vildkaprifol (*Lonicera periclymeum*) samt ekorrbar, ängskovall, och bergslok.

Utvecklingsmark: Inom Natura 2000-området finns lövskog som på sikt kan utvecklas mot näringsfattig ekskog. Dessa tre delområden finns i en smal kil i Natura 2000-områdets mittersta del samt i de sydvästra och sydöstra delarna intill befintliga bestånd av näringsfattig ekskog. Arealen skog med utvecklingsmålet näringsfattig ekskog (9190) är 4,25 hektar. Se även beskrivning på områdesnivå.

Generell beskrivning av naturtypen: Ekskog på näringsfattiga sura, sandiga och podsolerade jordar och morän som är torr-frisk, i vissa fall blöt. Trädsiktets krontäckningsgrad är mellan 30 - 100% och domineras av ek. Ibland är träden senvuxna, låga och knotiga och kan bilda så kallad krattekskog. Skogen ska vara eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog. Det ska finnas gamla träd, död ved och skogen ska vara i ett sent eller relativt sent successionsstadium. Ostörd hydrologi och naturlig näringsfattig status är viktigt för naturtypen. Skogen ska i första hand lämnas för fri utveckling men det kan ibland vara nödvändigt att göra kompensande åtgärder som exempelvis friställning av gamla spärrgreniga ekar för att förlänga livslängden samt luckhuggning för att gynna ekföryngring. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter är bl.a. murgröna, vildkaprifol, ekorrbar, fällmossa, guldlockmossa, trädporella, rostfläck, almlav, grynig filtlav, rutskin, ekskin m fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig ekskog (9190) ska vara minst 6,97 ha.

Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning, brand eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ek ska prägla skogen. Det ska finnas gamla ekar och föryngring av ek som efterträdare till de gamla träden. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd (tämligen allmänt förekommande); död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (måttlig förekomst). Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla

träden i området. För naturypen främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas rikligt med typiska arter av lavar, t.ex. glansfläck, rostfläck, lunglav och bårdlav. Det ska även finnas enstaka typiska arter av kärlväxter, mossor och svampar som t.ex. fällmossa och rutskinn. De typiska arterna ska inte minska.

Negativ påverkan

- Exploatering av området i fråga.
- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse.
- Produktionshöjande åtgärder, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Invasion av gran, bok eller främmande trädslag.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.
- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen, översvämning och utbrott av vissa skadeorganismer.
- Älg och annat vilt kan förhindra förnygring av lövträden.
- Nya sjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar som är knuten till gamla och senvuxna bokar. Ett ökat kvävedofall kan förändra artsammansättningen i både fältskikt och trädskikt.
- Läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt skötselplanen för naturreservatet.
- Skogarna bör i huvudsak lämnas till fri utveckling.
- I den idag grandominerade skogen bör granförekomsten minskas genom en bortröjning av gran. Ekförnygring bör gynnas.
- Gamla, grova och vidkroniga träd bör vid behov frihuggas.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Det östra delområdet med näringsfattig ekskog har gynnsamt bevarandetillstånd medan det västra har icke gynnsamt bevarandetillstånd (enligt basinventeringen). Det senare beståndet kan sakna vissa strukturer för att nå upp till naturskogskaraktär. Om beståndet tillåts utvecklas fritt kommer det att på sikt uppnå naturskogskaraktär och därmed gynnsamt tillstånd. Sammanvägd bedömning för hela Natura 2000-området, med beaktande även av de stora arealer ädellövskog som har utvecklingsmålet näringsfattig ekskog, är att naturtypens bevarandetillstånd i området är icke gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2015-09

Ehrencrona, D., Wedel, M. 1990: Inventering av ädellövskog. Kungälvskommun. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Rapport.

Hultengren, S., Olsson, K. 1995: Värdefulla odlingslandskap i Göteborgs och Bohus län. Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, rapport 1995:21. ISSN 1104-487X.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. 1989: Skötselplan för naturreservatet Hålda. Beslut 1989-10-07.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2018. Förslag till reviderad skötselplan för naturreservatet Hålda, dnr 512-9698-2018, 2018-03-15.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/.

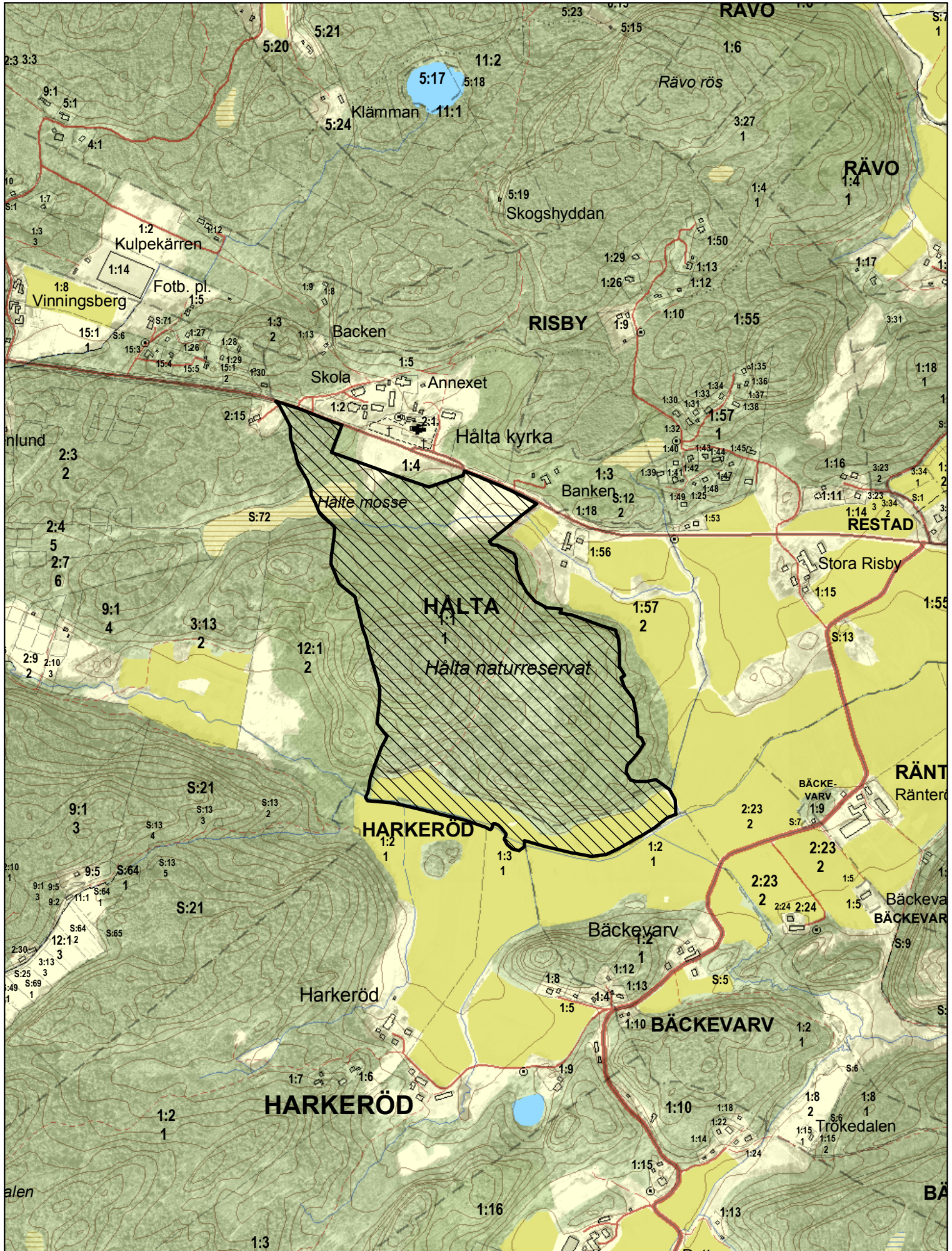
Schillander, P. 1988: Ängar och hagar i Kungälvskommun. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Naturinventeringar i Göteborgs och Bohus län, 1988:7.

Bilagor

Kartor:

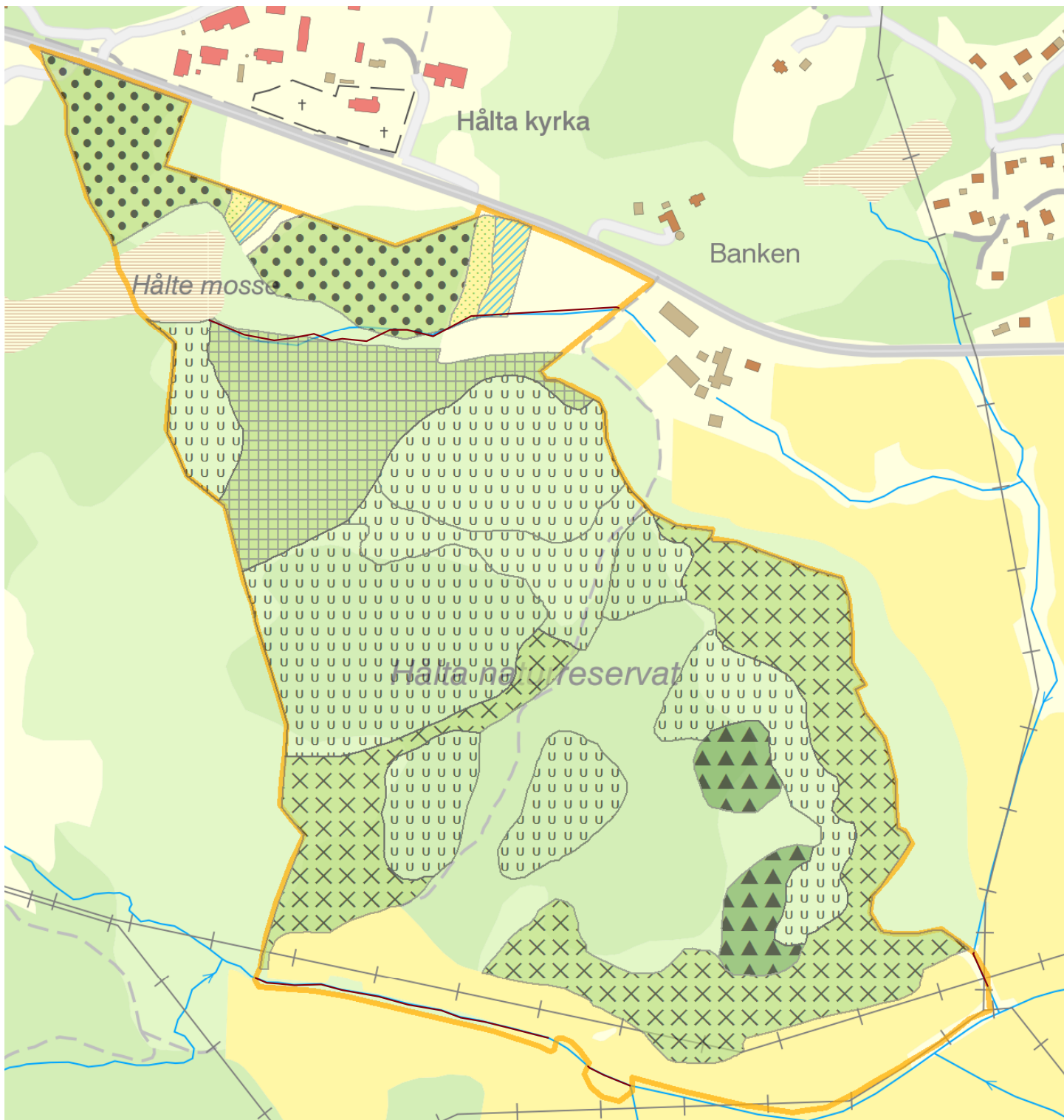
Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta

Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

Natura 2000-naturtypskarta, Hålda SE0520010, Kungälv kommun

	6230 - Stagg-gräsmarker		Natura 2000
Habitatdirektivet
	6410 - Fuktängar		
	9010 - Taiga		
	9070 - Trädklädd betesmark		
	9110 - Näringsfattig
bokskog		
	9190 - Näringsfattig ekskog		
	Utvecklingsmark		

"Tomma" ytor utgör ej N2000-naturtyp el. utv.mark.

Skala (i A4): 1:5 000

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 300 Meter

